

**“Zdażyć przed
Panem Bogiem”**

Hanna Krall

H. Krall - „Zdarzyć przed Panem Bogiem” gatunek literacki

→ literatura faktu, reportaż literacki

występuje napięcie i konflikt między autorką, a Edelmanem

→ H. Krall była dziennikarką

→ wywiad rzeka

→ ingerencja H. Krall:

· selekcja materiału, tematów (pod kątem ważności, emocjonalności, wybiera tematy, które przetwarzają tabu)

· zamienita kolejność występowania wspomnień (podział chronologiczny, na dwie części)

· używa parafrazy w wypowiedziach Edelmana

· zadaje pytania, które nakierowują rozmówcę na pewne tematy, które mogą zciekawieć czytelnika

· wprowadza między siebie, a rozmówcę pewien element niezgody, krytyki (działanie artystyczne)

→ dwa plany czasowe: wojna (powstanie w 1943 roku) oraz czasy powojenne

Los ocalałych

samotność
 → całe rodziny umierały
 → ludzie zostawali sami
 → brak zrozumienia przez innych

los ludzki
 którzy przeżyli

poczucie winy:

→ nie powinno się przeżyć
 → te czynności, które robiło się podczas wojny
 → dlaczego „ja” przeżyłem, a nie „inni”?

ocaleni

budowa nowego życia

zamknięcie przeszłości i rozpoczęcie nowego życia, znajdowanie celu, walczenie o coś nowego

człowiek nie potrafi zapomnieć, nie kontynuuje nowego życia, nie szuka szczęścia

Edelman umniejsza też swój mit

mit heroizmu

mit wyraża się w języku

słowa kształtują rzeczywistość

daje diagnozę rzeczywistości

mit obrońców getta

odbiór pozytywny

ładunek wartości romantycznych

żydzi walczący z Niemcami

nie bawi się w poprawność polityczną

Edelman przeciwstawił się temu mitowi, ludzie jednak go zmyłowali

postacią zasługują na szacunek bez istnienia mitu.

mówi tak jak było

Umieranie na własnych zasadach

ZOB-
żydowska
organizacja
bojowa

• Edelman miał za zadanie wytlapywać towarzyszy z tłumu.

→ widział jak 400 tysięcy ludzi idzie przez bramę

→ należy do ŻOB-u

→ „decyzja o własnej śmierci”

„chodziliśmy przecież o to, żeby się nie dać zarżnąć, kiedy po nas po kolei przyszli. Chodziliśmy tylko o wybór sposobu umierania.”

Scena Żyda na beczce:

→ upokorzenie, wystawienie na pośmiewisko ludzi

→ nikt mu niepomógł, tłum też się śmiał

→ sprawczość

Edelman chce zachować swoją godność („był nie zostać postawionym na beczce”)

→ może stworzyć legendę, bo przeżył

Scena z profesorem Amerykańskim

- w Ameryce tworzą się legendy (o honorze, postawach heroicznych)

- trzeba biec, trzeba strzelać

→ „Szliście jak barany na śmierć”

Utrata człowieczeństwa

- Rywka Urman odgrywa kawałek swojego dziecka, które zmarło z głodu poprzedniego dnia z głodu. (fragment 4)
- gwałt na młodej dziewczynie dokonany przez kilku Ukraińców (Edelman nie zareagował, wtedy) (fragment 7)

W obliczu śmierci, etyczne, moralne zachowania nie miały sensu. Gdy za chwilę wszyscy mieli umrzeć.